

Εἰς τὴν Δ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν

Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς

ὅπου γίνεται λόγος καὶ γιὰ τὴν ἐπιμέλεια τῶν ἐσωτερικῶν λογισμῶν

1. Πολλὲς φορές ὠμίλησα πρὸς τὴν ἀγάπη σας περὶ νηστείας καὶ προσευχῆς, ἰδιαίτερως μάλιστα αὐτὲς τὶς ἱερὲς ἡμέρες· ἐναπέθεσα ἀκόμη σὺς φιλοθέες ἀκοὲς καὶ ψυχὲς σας ποῖα δῶρα προσφέρουν στοὺς ἐραστές των καὶ πόσων ἀγαθῶν πρόξενoi γίνονται σ' αὐτοὺς ποὺ τὶς ἀσκοῦν, πράγμα ποὺ ἐπιβεβαιώνεται γι' αὐτὲς κυρίως ἀπὸ τὴν φωνὴ τοῦ Κυρίου ποὺ ἀναγινώσκεται σήμερα στὸ εὐαγγέλιο.

Ποιὰ δὲ εἶναι αὐτά; Εἶναι μεγάλα, τὰ μεγαλύτερα ὅλων θὰ λέγαμε· διότι ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα μποροῦν νὰ παράσχουν καὶ ἐξουσία κατὰ πονηρῶν πνευμάτων, ὥστε νὰ τὰ ἐκβάλλουν καὶ νὰ τὰ ἀπελαύνουν, καὶ τοὺς δαιμονισμένους νὰ τοὺς ἐλευθερώνουν ἀπὸ τὴν ἐπήρειά τους. Ὄταν πραγματικὰ οἱ μαθηταὶ εἶπαν πρὸς τὸν Κύριο περὶ τοῦ ἀλάλου καὶ κωφοῦ δαιμονίου, ὅτι «ἐμεῖς δὲν μπορέσαμε

νά τὸ ἐκβάλουμε», εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος· «τοῦτο τὸ γένος δὲν ἐκδιώκεται, παρὰ μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία».

2. Ἴσως γι' αὐτό, μετὰ τὴν προσευχὴ ἐπάνω στὸ ὄρος καί τὴν κατ' αὐτὴν ἐμφάνισι τῆς θεϊκῆς αὐγῆς, κατέβηκε ἀμέσως καὶ ἦλθε στὸν τόπο, ὅπου εὗρισκόταν ὁκατεχόμενος ἀπὸ τὸν δαίμονα ἐκεῖνον. Λέγει δηλαδὴ ὅτι, ἀφοῦ παρέλαβε τοὺς ἐγκρίτους μαθητάς, ἀνέβηκε στὸ ὄρος νά προσευχηθῆ καὶ ἔλαμψε σὰν ὁ ἥλιος, καὶ ἰδοὺ ἐφάνηκαν νά συνομιλοῦν μὲ αὐτὸν ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Ἥλιος, οἱ ἄνδρες πού περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄσκησαν τὴν προσευχὴ καὶ τὴ νηστεία, δεικνύοντας καὶ διὰ τῆς παρουσίας των στὴν προσευχὴ τὴν συμφωνία καὶ ἑναρμόνισι μεταξὺ προσευχῆς καὶ νηστείας, ὥστε κατὰ κάποιον τρόπο ἡ νηστεία νά συνομιλῆ μὲ τὴν προσευχὴ ὁμιλώντας πρὸς τὸν Κύριο. Ἐὰν ἡ φωνὴ αἵματος τοῦ φονευθέντος Ἄβελ βοᾷ πρὸς τὸν Κύριο, καθὼς λέγει αὐτὸς πρὸς τὸν Κάιν, ὅπως ἐμάθαμε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Μωυσέως, πάντως καὶ ὅλα τὰ μέρη καὶ μέλη τοῦ σώματος, κακοπαθοῦντα μὲ τὴν νηστεία, θὰ βοήσουν πρὸς τὸν Κύριο καί, συνομιλώντας μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ νηστεύοντος καὶ περίπου συμπροσευχόμενα, δικαίως θὰ τὴν καταστήσουν εὐπροσδεκτικώτερη καὶ θὰ δικαιώσουν αὐτὸν πού ὑφίσταται ἐκουσίως τὸν κόπο τῆς νηστείας.

Μετὰ λοιπὸν τὴν προσευχὴ καὶ τὴν κατὰ θεῖο τρόπο λάμψι, ἀφοῦ ὁ Κύριος κατέβηκε ἀπὸ τὸ ὄρος, ἔρχεται πρὸς τὸν ὄχλο καὶ τοὺς μαθητές, στοὺς ὁποίους ὡδηγήθηκε ἐκεῖνος ὁ κατελιημμένος ἀπὸ τὸ δαιμόνιο, ὥστε, ὅπως ἔδειξε ἐπάνω στὸ ὄρος ὅτι ἐκεῖνο ἦταν βραβεῖο νηστείας καὶ προσευχῆς, ὄχι μόνο μεγάλο ἀλλὰ καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ μεγάλο (πραγματικὰ ἔδειξε ὅτι ἡ θεία λαμπρότης ὑπῆρξε ἄθλον αὐτῶν), ἔτσι, ἀφοῦ κατεβῆ, θὰ ἐπιδείξη ὅτι ἔπαθλο τούτων εἶναι καὶ ἡ ἰσχὺς κατὰ τῶν δαιμόνων.

3. Ἀλλά, ἐπειδὴ κατὰ τὴν παροῦσα Κυριακὴ τῶν ἱερῶν νηστειῶν εἶναι συνήθεια ν' ἀναγινώσκεται στὴν ἐκκλησίᾳ ἡ διήγησις περὶ τοῦ θαύματος τούτου, ἀξέξετάσουμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅλη τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν τοῦ περιγράφει. Μόλις λοιπὸν ἦλθε ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ τοὺς παρευρισκομένους μὲ αὐτοὺς κ' ἐρώτησε, τί συζητεῖτε, κάποιος ἀπὸ τὸ πλῆθος εἶπε· «διδάσκαλε, ἔφερα σὲ σένα τὸν υἱὸ μου ποὺ ἔχει πνεῦμα ἄλαλο καὶ ὅπου τὸν καταλάβῃ, τὸν συγκλονίζει καὶ αὐτὸς ἀφρίζει καὶ τρίζει τὰ δόντια του καὶ ξηραίνεται».

4. Πῶς λοιπὸν ἀφρίζει αὐτὸς κ' ἔτριζε τὰ δόντια κ' ἐξηραίνονταν; Τοῦ δαιμονισμένου πάσχει πρῶτο καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος ὁ ἐγκέφαλος· διότι ὁ δαίμων χρησιμοποιοῖ ὡς ὄχημα τὸ ψυχικὸ πνεῦμα ποὺ εὐρίσκεται σ' αὐτὸν καὶ ἀπὸ αὐτὸ σὰν ἀκρόπολι καταδυναστεύει ὅλο τὸ σῶμα. Ὅταν δὲ πάσχη ὁ ἐγκέφαλος, ἀφήνεται ἀπὸ ἐκεῖ μία ροὴ πρὸς τὰ νευρά καὶ τοὺς μῦς τοῦ σώματος ἀφρώδης καὶ φλεγματώδης, ποὺ φράσσει τὶς διεξόδους τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος· καὶ ἀπὸ αὐτὸ προκαλεῖται κλονισμὸς καὶ ρῆξις καὶ ἀκουσία κινήσις σὲ ὅλα τὰ αὐτόβουλα μέρη, μάλιστα δὲ στὶς γνάθους, ποὺ πλησιάζουν περισσότερο στὸ μέρος ποὺ ἔπαθε πρῶτο. Καθὼς τὸ ὑγρὸ ρεεῖ περισσότερο πρὸς τὸ στόμα λόγω τῆς χωρητικότητος τῶν πόρων καὶ τῆς ἐγγύτητος πρὸς τὸν ἐγκέφαλο, ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας τῆς ἄτακτης κινήσεως τῶν ὀργάνων ἢ ἀναπνοῆς δὲν μπορεῖνὰ ἐκπνευσθῆ ἄθροα, ἀλλὰ καὶ ἀνακατεύεται μὲ τὸ πλῆθος τοῦ ὑγροῦ, δημιουργεῖται στοὺς πάσχοντα ἀφρός. Ἔτσι ὁ δαίμων ἐκεῖνος ἀφρίζει καὶ ἔτριζε τὰ δόντια, ποὺ προσέκρουαν μεταξύ τους φοβερὰ κι ἔσφιγγαν μὲ μανία. Ἐξηραίνονταν δὲ ἔπειτα ἀπὸ τὴν σφοδρότερα ἐπήρεια τοῦ δαιμονίου. Ὅπως οἱ ἀτμοὶ ποὺ κινουῦνται ἀπὸ τὴν θερμὴ τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνας, ἂν αὐτῆ εἶναι σφοδρότερα,

πάλι ἀφανίζονται ἀπὸ αὐτὴν διασκορπιζόμενοι τελείως, ἔτσι καὶ ἡ ὑγρότης πού προέρχεται ἀπὸ τὰ σπλάγχνα μὲ τὴν ἐπήρεια τοῦ δαίμονος, ἂν αὐτὴ εἶναι σφοδρότερα, σὲ λίγο δαπανᾶται καὶ ἡ ἔμφυτη ὑγρασία τῆς σάρκας κι ἐκεῖνος ὀδαιμονισμένος καταξηραίνεται.

5. Ὁ πατέρας τοῦ δαιμονισμένου προσέθεσε πρὸς τὸν Κύριο, ὅτι εἶπε στοὺς μαθητές νὰ τὸ ἐκβάλουν καὶ δὲν κατώρθωσαν· ὁ δὲ Κύριος, ἀποτεινόμενος ὄχι πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλους, λέγει, «ὦ γενεὰ ἄπιστη, ἕως πότε θὰ εἶμαι μὲ σᾶς, ἕως πότε θὰ σᾶς ἀνεχθῶ;». Μοῦ φαίνεται ὅτι οἱ παρόντες τότε Ἰουδαῖοι, λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν μπόρεσαν νὰ ἐκβάλουν τὸν δαίμονα οἰμαθηταί, θὰ ἐβλασφήμησαν κάπως. Τί δὲν θὰ ἔλεγαν, ἀφοῦ εὐρῆκαν ἀφορμὴ, αὐτοὶ πού, καὶ ὅταν ἐτελοῦνταν θαύματα, δὲν ἄφηναν τίς βλασφημίες; Γνωρίζοντας λοιπὸν ὁ Κύριος τοὺς γογγυσμοὺς καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς τούτων, τοὺς ἐξελέγχει καὶ τοὺς καταισχύνει, ὄχι μόνο μὲ λόγους ἐπιτιμητικούς, ἀλλὰ καὶ μὲ πράξεις καὶ λόγια γεμάτα φιλανθρωπία.

Πραγματικὰ προστάσσει, φέρετε τὸν ἐδῶ σ' ἐμένα, καὶ τὸν ἔφεραν, καὶ μόλις τὸ δαιμόνιο εἶδε τὸν Κύριο ἐσπάρραξε τὸν ἄνθρωπο πού ἔπεσε κι ἐκυλιόταν ἀφρίζοντας· διότι τοῦ ἐπιτρεπόταν νὰ καταστήσῃ φανερὰ τὴν κακία του.

6. Ὁ δὲ Κύριος ἐρώτησε τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ, «ἀπὸ πόσον χρόνο τοῦ συνέβηκε τοῦτο;». Αὐτὴν τὴν ἐρώτησι τὴν κάμει ὁ Κύριος, γιὰ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ πρὸς τὴν πίστι καὶ τὴν μὲ πίστι παράκλησι. Τόσο ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν πίστι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὥστε νὰ μὴ παρακαλῇ οὔτε ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ παιδιοῦ. Γι' αὐτὸ δὲν παρακάλεσε καθόλου οὔτε τοὺς μαθητάς· «τοὺς εἶπα», λέγει,

«να τὸν ἐκβάλουν»· δὲν ἐγονάτισε, δὲν ἰκέτευσε, δὲν παρακάλεσε. Ἀλλὰ δὲν φαίνεται οὔτε τὸν Κύριο νὰ παρακάλεσε ἀκόμη. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος, ἀφήνοντας τὸ παιδὶ πού ἦταν ἐλεεινῶς ξαπλωμένο ἐμπρὸς στὰ μάτια του, συζητεῖ μ' ἐκεῖνον, ἐρωτώντας τὸν χρόνο τοῦ πάθους καὶ προκαλώντας τὸν πρὸς τὴν παράκλησι. Αὐτὸς δὲ ἀποκρίνεται ὅτι τοῦ συμβαίνει ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία καὶ ὅτι πολλές φορές τὸν ἔβαλε στὴ φωτιὰ καὶ στὰ ὕδατα, γιὰ νὰ τὸν ἀφανίσῃ, καὶ προσθέτει· «ἀλλ' ἂν μπορῆς, λυπήσου μας καὶ βοήθησέ μας».

7. Βλέπετε, πόση εἶναι ἡ ἀπιστία τοῦ ἀνθρώπου; Διότι αὐτὸς πού λέγει, 'ἂν μπορῆς', φυσικὰ φανερώνει ὅτι δὲν πιστεύει ὅτι μπορεῖ ὁ ἄλλος. Ὁ δὲ Κύριος εἶπε, «ἂν μπορῆς νὰ πιστεύσῃς, ὅλα εἶναι δυνατὰ στὸν πιστεύοντα»· τὸ λέγει δὲ τοῦτο ὄχι ἀγνοώντας τὴν ἀπιστία ἐκείνου, ἀλλὰ προβιβάζοντάς τον βαθμιαίως στὴν πίστι καὶ συγχρόνως δεικνύοντας ὅτι αἰτία πού δὲν ἔβγαλαν οἱ μαθηταὶ τὸν δαίμονα εἶναι ἡ ἀπιστία του. Πρόσεξε δὲ τὸν εὐαγγελιστὴ· δὲν λέγει ὅτι ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ «ἂν μπορῆς νὰ πιστεύσῃς», διότι πάντοτε ὁ Κύριος ἀπαιτεῖ τὴν πίστι ἀπὸ τοὺς ζητοῦντας τὶς θεραπείες· ἀφοῦ ἦταν δεσπότης καὶ κηδεμῶν καὶ τῶν ψυχῶν, ἐφρόντιζε νὰ θεραπευθοῦν κι' αὐτὲς διὰ τῆς πίστεως· ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ, μόλις ἄκουσε ὅτι στὴν πίστι του ἀκολουθεῖ ἡ ἴασις, ἔλεγε μεδ' ἀκροῦ· «πιστεύω, Κύριε, βοήθησε τὴν ἀπιστία μου». Βλέπετε ἀρίστη προκοπὴ ἡθῶν; Διότι ὄχι μόνο ἐπίστευσε περὶ τῆς θεραπείας τοῦ παιδιοῦ, ἀλλ' ὅτι ὁ Κύριος μπορεῖ νὰ κατανικήσῃ καὶ τὴν ἀπιστία του, ἂν θελήσῃ. Ἐνῶ δὲ ὁ ὄχλος ἐπάνω σ' αὐτὰ τὰ λόγια συνέρρεε, ἐπετίμησε, λέγει, ὁ Κύριος τὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα, λέγοντάς του· «τὸ ἄλαλο καὶ κωφὸ πνεῦμα, ἐγὼ σὲ διατάσσω, ἐξελεθε ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ μὴ εἰσέλθῃς ποτὲ πάλι σ' αὐτόν».

8. Τὸ δαιμόνιο τοῦτο φαίνεται ὅτι εἶναι φοβερώτατο καὶ θρασύτατο· τὴν δὲ θρασύτητά του ἀποδεικνύει ἡ σφοδρότης τῆς ἐπιτιμήσεως καὶ ἡ παραγγελία νὰ μὴ εἰσέλθῃ ἄλλη φορά πλέον διότι, ὅπως φαίνεται, χωρὶς τὴν παραγγελία αὐτὴ μποροῦσε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλι μετὰ τὴν ἐκβολήν. Ἐξ ἄλλου εἶχε κατεξουσιάσει σὲ μεγάλη ἔκτασι τὸν ἄνθρωπο, ἦταν δυσκολοἀπόσπαστο, ἔμενε κωφὸ καὶ ἄλαλο, ὥστε νὰ μὴ ἐπαρκῆ ἡ φύσις νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν ὑπερβολικὴν του μανίαν, γι' αὐτὸ καὶ εἶχε καταστήσει τελείως ἀναίσθητη, διότι λέγει, «ἀφοῦ ἔκραξε καὶ τὸν ἐσπάραξε δυνατὰ, ἐξῆλθε· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔγινε σὰν νεκρός, ὥστε πολλοὶ νὰ λέγουν ὅτι ἀπέθανε». Ἡ δὲ κραυγὴ δὲν ἀντίκειται πρὸς τὸ γεγονός ὅτι τὸ δαιμόνιον ἦταν ἄλαλο· διότι ἡ μὲν λαλιὰ εἶναι φωνὴ σημαντικὴ κάποιας ἐννοίας, ἡ δὲ κραυγὴ εἶναι ἄσημη φωνή. Ἀφήνεται δὲ τὸ δαιμόνιον νὰ σπαράξῃ τὸν ἄνθρωπο τόσο πολὺ καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ σὰν νεκρόν, γιὰ νὰ φανερωθῇ ὅλη ἡ κακία του. Ὁ Κύριος λοιπόν, πιάνοντας τὸ χεῖρ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἀνήγειρε, ὥστε ἐσηκώθηκε, δεικνύοντας ἔτσι ὅτι ἔχει πολλὴ ἐνέργεια· τὸ ὅτι τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χεῖρ ἦταν ἐκδήλωσις τῆς κτιστῆς ἰδικῆς μας ἐνεργείας, τὸ δὲ ὅτι τὸν ἀνέστησε ἀπηλλαγμένο ἀπὸ πάθη ἦταν ἐκδήλωσις τῆς ἀκτιστῆς καὶ θείας καὶ ζωαρχικῆς ἐνεργείας.

9. Ὅταν δὲ ἔπειτα οἱ μαθηταὶ ἐρώτησαν ἰδιαιτέρως, «γιατί ἐμεῖς δὲν μπορέσαμε νὰ τὸ βγάλουμε;», εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι τοῦτο τὸ δαιμόνιον «δὲν μπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ μὲ τίποτε ἄλλο, πλὴν τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας». Λέγουν λοιπόν μερικοὶ ὅτι αὐτὴ ἡ προσευχὴ καὶ ἡ νηστεία πρέπει νὰ γίνονται ἀπὸ τὸν πάσχοντα· δὲν εἶναι ὅμως σωστὸ αὐτό, διότι ὁ ἐνεργούμενος ἀπὸ πονηρὸ πνεῦμα, καὶ μάλιστα τόσο φοβερὸ, ἀφοῦ εἶναι ὄργανο ἐκείνου καὶ καταδυναστεύεται ἀπὸ ἐκεῖνο, πῶς θὰ μποροῦσε νὰ προσευχηθῇ ἢ νηστεύσῃ ἐπωφελῶς γιὰ τὸν ἑαυτό του;

10. Φαίνεται ότι τὸ δεινότατο τοῦτο δαιμόνιο εἶναι τῆς ἀκολασίας, ἀφοῦ ἄλλοτε μὲν ρίπτει τὸν κατειλημμένο στὴ φωτιὰ (διότι τέτοιοι εἶναι οἱ ἀλλόκοτοι καὶ ἀναίσθητοι ἔρωτες), ἄλλοτε δὲ τὸν βυθίζει στὰ ὕδατα διὰ τῆς ἀδηφαγίας καὶ τῶν ἀμέτρων καὶ ἀφθόνων πότων καὶ συμποσιῶν. Εἶναι δὲ καὶ σ' αὐτούς κωφὸ καὶ ἄλαλο τὸ δαιμόνιο τοῦτο, διότι αὐτὸς πού πείθεται σὺς ὑποβολές τοιοῦτου δαιμονίου δὲν ὑποφέρει εὐκόλα ν' ἀκούη καὶ νὰ λαλή τὰ θεῖα. Ἀλλ' ὅμως ὅταν κανεὶς δὲν ἔχη ἐνοικισμένο

τὸ πονηρὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἀλλὰ φέρεται ἀπὸ τὶς ὑποβολές ἐκεῖνου, ὅταν ἀνασηκωθῆ πρὸς ἐπιστροφή (διότι ἔχει τὸ αὐτεξούσιο), χρειάζεται προσευχὴ καὶ νηστεία, ὥστε μετὴν νηστεία μὲν νὰ χαλινώσῃ τὸ σῶμα καὶ καταστείλῃ τὶς ἐπαναστάσεις του, διὰ τῆς προσευχῆς δὲνὰ ἀδρανοποιήσῃ καὶ κατευνάσῃ τὶς προλήψεις τῆς ψυχῆς καὶ τοὺς λογισμοὺς πού ἐρεθίζουν πρὸς τὸ πάθος· κι ἔτσι, ἀπελεύνοντας μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία τὴν σατανικὴν προσβολὴν καὶ ἐπήρεια, νὰ κυριαρχήσῃ τὸ πάθος. Ὅταν ὅμως δὲν ἐνεργῆται ἀπλῶς ἀπὸ τὴν ὑποβολὴν τοῦ δαίμονος, ἀλλ' ἔχει ἐνοικο τὸν ἴδιον τὸν δαίμονα, οὔτε κατὰ τὰ ἀνθρώπινα πλέον πάσχει οὔτε ὁ ἴδιος μπορεῖ νὰ πράξῃ κάτι πρὸς θεραπείαν του, ἀλλ' ὅ,τι θὰ ἔπραττε ἐκεῖνος, ἂν εἶχε ἐλεύθερο νοῦ, τοῦτο, πραττόμενο ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς ἐλευθέρους, καὶ μάλιστα κατόχους θεοῦ Πνεύματος, θὰ συντέλεση μεγάλως πρὸς τὴν ἐκβολὴν τοῦ δαίμονος.

11. Ἀλλὰ βέβαια δὲν μᾶς ζητεῖται ν' ἀπελεύνομε δαίμονες, καὶ ἂν μπορέσουμε ν' ἀπελάσουμε, κανένα ὄφελος δὲν θὰ προέλθῃ γιὰ μᾶς, ἂν ἔχουμε ἀκατάστατο βίον. Διότι, λέγει, «πολλοὶ θὰ μοῦ εἰποῦν ἐκεῖνη τὴν ἡμέραν· Κύριε, δὲν προφητεύσαμε στὸ ὄνομά σου καὶ δὲν ἐκβάλαμε δαιμόνια στ' ὄνομά σου; Καὶ θὰ τοὺς ἀπαντήσω· δὲν σᾶς γνωρίζω, ἀπομακρυνθῆτε ἀπὸ κοντά

μου ὅσοι ἐργάζεσθε τὴν ἀνομία». Ἐπομένως πολὺ ἐπωφελέστερο εἶναι νὰ σπεύσουμε ν' ἀπελάσουμε τὸ πάθος τῆς πορνείας καὶ τῆς ὀργῆς, τοῦ μίσους καὶ τῆς ὑπερηφανείας, ἀπὸ τὸ νὰ ἐκβάλλουμε δαιμόνια. Πραγματικά, δὲν ἀρκεῖ μόνο ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τῆσωματικὴ ἁμαρτία, ἀλλὰ πρέπει νὰ καθάρουμε καὶ τὴν ἐνέργεια πὺ οἰκουρεῖ μέσα στὴν ψυχὴ. Διότι οἱ κακοῖδιαλογισμοὶ ἐκπορεύονται ἀπὸ τὴν καρδιά μας, μοιχεῖες, πορνείες, φόνοι, κλοπές, πλεονεξίες καὶ τὰ παρόμοια (αὐτὰ δὲ εἶναι πὺ κινοῦν τὸν ἄνθρωπο), καὶ «αὐτὸς πὺ κτυττάζει γυναίκα μὲ πόθο, ἤδη τὴν ἐμοίχευσε στὴν καρδιά του». Ὅταν ἀπρακτῆ τὸ σῶμα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργῆται ἢ ἁμαρτία νοερῶς· ὅταν δὲ ἡ ψυχὴ ἀποκροῦ ἑσωτερικῶς τὴν προσβολὴ τοῦ πονηροῦ διὰ προσευχῆς καὶ προσοχῆς καὶ μνήμης θανάτου, διὰ τῆς κατὰ τὸν Θεοδύτης καὶ τοῦ πένθους, τότε τῆς ἀγιωσύνης συμμετέχει καὶ τὸ σῶμα, ἀποκτώντας τὴν ἀπραξία στὰ κακά. Κι αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο πὺ λέγει ὁ Κύριος ὅτι αὐτὸς πὺ ἐκαθάρισε τὸ ἀπ' ἔξω τοῦ ποτηριοῦ, δὲν καθάρισε καὶ τὸ ἐσωτερικό, ἀλλὰ καθαρίσατε τὸ ἐσωτερικό του ποτηριοῦ, κι ἔτσι θὰ εἶναι καθαρὸ ὁλόκληρο.

Πραγματικὰ καταβάλλοντας κάθε φροντίδα ὥστε νὰ εἶναι κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἡ ἐσωτερικὴ σου ἐργασία, θὰ νικήσης τὰ ἐξωτερικὰ πάθη· διότι ἐὰν ἡ ρίζα εἶναι ἀγία καὶ οἱ κλάδοι θὰ εἶναι ἅγιοι, ἐὰν εἶναι ἡ ζύμη, θὰ εἶναι καὶ τὸ φύραμα. «Νὰ περιπατῆτε κατὰ τὸ πνεῦμα», λέγει ὁ Παῦλος, «καὶ νὰ μὴ ἐκτελῆτε ἐπιθυμία σαρκός».

12. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς δὲν κατήργησε τὴν Ἰουδαϊκὴν περιτομὴν, ἀλλὰ τὴν ἐτελείωσε· διότι αὐτὸς εἶναι πὺ λέγει, «δὲν ἤλθα νὰ καταλύσω τὸν νόμο, ἀλλὰ νὰ τὸν συμπληρώσω». Πῶς λοιπὸν τὸν συμπλήρωσε; Ὁ νόμος ἐκεῖνος ἦταν σφραγὶς καὶ ὑπόδειγμα καὶ συμβολικὴ διδασχὴ περὶ τῆς περιτομῆς τῶν πονηρῶν λογισμῶν στὴν

καρδιά. Οί Ιουδαῖοι πού δὲν φρόντιζαν γι' αὐτὴν ἀνεδίδονταν ἀπὸ τοὺς προφήτες ὡς ἀπερίτμητοι στὴν καρδιά, ἐμισοῦνταν ἀπὸ τὸν βλέποντα στὴν καρδιά καὶ στὸ τέλος ἔγιναν ἀπόβλητοι· διότι ὁ ἄνθρωπος βλέπει στὸ πρόσωπο, ὁ Θεὸς στὴν καρδιά, κι ἂν αὐτὴ εἶναι γεμάτη ρυπαροὺς ἢ πονηροὺς λογισμοὺς, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος γίνεται ἄξιος θείας ἀποστροφῆς. Γι' αὐτὸ πάλι ἀπόστολος παραινεῖ νὰ κάμωμε τίς εὐχὰς χωρὶς ὀργὴ καὶ διαλογισμοὺς.

13. Ὅταν δὲ ὁ Κύριός μας διδάσκη νὰ φροντίσουμε γιὰ τὴν πνευματικὴ περιτομὴ τῆς καρδιᾶς, μακαρίζει τοὺς καθαρὸς στὴν καρδιά καὶ τοὺς πτωχοὺς στὸ πνεῦμα καὶ τῆς μὲν καθαρότητος αὐτῆς τονίζει ὅτι ἔπαθλο εἶναι ἡθεοπτία, στοὺς πτωχοὺς δὲ ὑπόσχεται τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· πτωχοὺς δὲ λέγει αὐτοὺς πού ζοῦν σὲ ἔνδεια καὶ εὐτέλεια. Δὲν μακαρίζει δὲ ἀπλῶς τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὺς κατὰ τὸ φρόνημα τοιοῦτους, δηλαδή αὐτοὺς πού, ἐξ αἰτίας τῆς ἐσωτερικῆς στὴν καρδιά ταπεινώσεως καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως, διαθέτουν ἀναλόγως καὶ τὰ ἐξωτερικά. Απαγορεύει δὲ ὄχι μόνο τὸν φόνο, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀργή, καὶ προτάσσει νὰ συγχωροῦμε ἀπὸ καρδιά αὐτοὺς πού μᾶς πταίουν καὶ δὲν δέχεται τὸ προσφερόμενο ἀπὸ μᾶς δῶρο, ἂν δὲν συνδιαλλαγῶμε προηγουμένως κι ἀφήσουμε τὴν ὀργή.

14. Τὸ ἴδιο διδάσκει καὶ γιὰ τὰ πορνικὰ πάθη· διότι καὶ αὐτὴν τὴν ἀπὸ περιέργεια θέα καὶ τὴν ἀπὸ αὐτῆς ἐπιθυμία ἐδίδαξε ὅτι εἶναι μοιχεία στὴν καρδιά· καὶ ἐξετάζοντας αὐτὰ τὰ θέματα γενικώτερα λέγει, ἂν τὸ φῶς πού ἔχης μέσα σου, δηλαδή ὁ νοῦς καὶ ἡ διάνοια, εἶναι σκότος, γεμάτα ἀπὸ τίς ἀφώτιστες προσβολὰς τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους, πόσο μᾶλλον τὸ σκότος, δηλαδή τὸ σῶμα καὶ ἡ αἴσθησις, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν δικό τους νοερὸ φέγγος, γεννητικὸ ἀληθείας καὶ ἀπαθείας; Ἐὰν δὲ τὸ μέσα σου φῶς εἶναι καθαρὸ, σὲ περίπτωσι πού δὲν σκοτίζουν

τὰ σαρκικὰ φρονήματα, θὰ εἶσαι τελείως φωτεινὸς κατὰ τὴν ψυχὴν, ὅπως ὅταν σὲ φωτίζῃ τὸ λυχνάρι μὲ τὴν λάμπη του. Τέτοια εἶναι ἡ περιτομὴ τῆς καρδίας κατὰ τὸ πνεῦμα, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος συμπλήρωσε τὴν κατὰ τὸν νόμο περιτομὴ στὴν σάρκα, ποὺ δόθηκε στοὺς Ἰουδαίους, γιὰ νὰ ὑποσημαίνῃ ἐκείνην καὶ νὰ ὀδηγῇ πρὸς ἐκείνην. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ δὲν ἐφρόντισαν νὰ τὴν ἀποκτήσουν, ἡ περιτομὴ τους, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος, ἔγινε ἀκροβυστία καὶ ἀποξενώθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸ ποὺ δὲν βλέπει στὸ πρόσωπο, δηλαδὴ στὰ φανερὰ δικαιώματα τῆς σαρκός, ἀλλὰ στὴν καρδιά, δηλαδὴ στὰ ἀφανῆ καὶ μέσα μας κινήματα τῶν λογισμῶν.

15. Ἄς προσέχουμε λοιπὸν κι ἐμεῖς, ἀδελφοί, παρακαλῶ, κιὰς καθαρίσουμε τίς καρδιές μας ἀπὸ κάθε μολυσμὸ, γιὰ νὰ μὴ συμπαρασυρθοῦμε μ' ἐκείνους ποὺ κατακρίθηκαν. Ἄν ὁ νόμος ποὺ ἐκτέθηκε διὰ τοῦ Μωυσέως «ἐπιβεβαιώθηκε καὶ κάθε παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβε δικαίαν ἀνταπόδοσι, πῶς θὰ ξεφύγωμε ἐμεῖς ποὺ ἀμελήσαμε γιὰ τὴν σωτηρίαν μας, ἡ ὁποία ἀρχίζοντας νὰ διακηρύσσεται ἀπὸ τὸν Κύριο διαβιβάσθηκε πρὸς ἐμᾶς ἐγκύρως ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἄκουσαν, ἐνῶ ὁ Θεὸς συνεπεκύρωσε μὲ σημεῖα καὶ τέρατα καὶ ποικίλες δυνάμεις καὶ μὲ διαμερισμὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος;». Ἄς φοβηθοῦμε λοιπὸν τὸν διερευνῶντα καρδιά καὶ νεφρούς· ἄς ἐξιλεώσουμε τὸν Κύριο τῶν ἐκδικήσεων· ἄς βάλομε μέσα μας ἔνοικο τὴν εἰρήνην, τὸν ἁγιασμό, τὴν προσευχήμῃ κατάνυξι, χωρὶς τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν θὰ ἴδῃ τὸν Κύριο· ἄς ποθήσουμε γεμάτοι πίστι τὴν ὑπεσχημένη ἐκείνη στοὺς καθαρὸς στὴν καρδιά θεά, καὶ ἄς πράξομε τὰ πάντα, γιὰ νὰ ἐπιτύχομε αὐτὴν, μὲ τὴν ὁποία μαζὶ εἶναι ἡ αἰώνια ζωὴ, τὸ ἀφθαρτὸ κάλλος, ὁ ἀδαπάνητος πλοῦτος, ἡ ἀναλλοίωτη καὶ ἀπέραντη τρυφὴ καὶ δόξα καὶ βασιλεία.

16. Αὐτὰ εἶθε νὰ ἐπιτύχουμε ὅλοι ἐμεῖς σ' αὐτὸν τὸν βασιλέα τῶν αἰῶνων
Χριστό· στὸν ὁποῖο μόνο πρέπει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνῃσις,
μαζὶ μὲ τὸν ἄναρχο Πατέρα του καὶ τὸ πανάγιο
καὶ ἀγαθὸ καὶ ζωοποιὸ πνεῦμα, στοὺς ἀπεράντους αἰῶνες. Γένοιτο.

Πηγή: Ἱερά Μονή Ἀγίου Ἰωάννου Καρῆα

Επιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος

(Καθεδρικός Ἱερός Ναός Ἀγίας Τριάδος Βύρωνος)